

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Wilnie

Program

Międzynarodowej Konferencji Naukowej

POLACY NA BIAŁORUSI OD POWSTANIA STYCZNIOWEGO DO XXI WIEKU

Traktat ryski i jego konsekwencje dla Polaków i Białorusinów

(V edycja)

Wilno 3–5 listopada 2021

Uwaga:

Corocznie konferencja odbywała się w Grodnie. Z uwagi na stan stosunków białorusko-polskich oraz zmuszenie Konsula Generalnego do wyjazdu, konferencja w 2021 roku wyjątkowo odbędzie się w Wilnie.

DZIEŃ I – 3 listopada 2021 r., środa

Miejsce obrad: Ambasada RP w Wilnie, ul. Šv. Jono 3 – Pałac Paców

Godziny podane są wg czasu wileńskiego – LT (czas PL – 1 h)

16.00 – 17.00 — oficjalne otwarcie konferencji
– Pani Urszula Doroszevska, Ambasador RP i goście specjalni

Rozpoczęcie obrad V edycji konferencji

17.00 – 18.30 – **Debata: *Traktat ryski i jego konsekwencje dla Polaków, Białorusinów, Litwinów i Ukraińców***

– moderatorzy: Jan Malicki dr h. c., dr Andrzej Pukszt, Wilno/Kowno

Uczestnicy debaty:

- prof. dr hab. Adam Bosiacki, Warszawa
- prof. dr hab. Roman Jurkowski, Olsztyn
- dr Rimantas Miknys, Wilno
- dr hab. prof. IS PAN. Aleksander Smalianczuk, Grodno
- prof. dr hab. Ihor Tsependa, Iwano-Frankiws, online

18.30 – 18.50 **Prezentacja tomu V pod tytułem: *Polacy na Białorusi od Powstania Styczniowego do XXI wieku. Traktat ryski i jego konsekwencje dla Polaków i Białorusinów***

– dr Jarosław Książek

19.00 – Przyjęcie dla uczestników konferencji wydane przez Panią Urszulę Doroszevską, Ambasador RP w Wilnie (w miejscu obrad)

– czas do dyspozycji własnej

DZIEŃ II – 4 listopada 2021 r., czwartek

Miejsce obrad: Dom Kultury Polskiej w Wilnie, ul. Naugarduko 76

09.00 – 13.30 – objazd wileńskich cmentarzy katolickich – na Rossie, Antokolskiego parafialnego, Antokolskiego wojskowego oraz więzienia na Łukiszkach

Po zakończeniu objazdu obiad w DKP

Godz. 15.00 – Uroczyste wręczenie odznaczeń – Medale Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” – wystąpienie prof. Józefa Wróbla, Wiceprezesa Stowarzyszenia.

Godz. 15.30 – rozpoczęcie obrad konferencji

Część I (godz. 15.30 – 16.25)

Działalność polityczna i kulturalno-oświatowa na ziemiach zabranych I Rzeczypospolitej w latach 1864–1917 (moderator: prof. dr hab. Roman Jurkowski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn)

Prof. dr hab. Viachaslau Shwed, *Projekty Wiktora Starzeńskiego w okresie wrzenia rewolucyjnego (1861–1863)*

Dr hab. Tadeusz Gawin, *Rola kleru katolickiego w obronie polskości oraz organizacji tajnego szkolnictwa polskiego w guberni grodzieńskiej na przełomie XIX i XX wieku* [online](#)

Mgr Viktor Korbut, *Polskie wpływy i tematy na łamach pierwszych gazet białoruskich „Nasza Dola” i „Nasza Niwa” w latach 1906–1907*

Dr hab. Dariusz Tarasiuk, prof. UMCS, *Wpływ uchodźstwa z Królestwa Polskiego na społeczność polską z ziem białoruskich w latach Wielkiej Wojny*

Część II (godz. 16.25 – 17.05)

Przed traktatem ryskim: koncepcje polityczne, militaria i problemy humanitarne (moderator: prof. dr hab. Adam Bosiacki, Uniwersytet Warszawski)

Prof. dr hab. Joanna Gierowska-Kałuża, *Jak miała powstać i wyglądać Białoruś Wiaczesława Adamowicza i Stanisława Bułak-Balachowicza?*

Dr Anatol Trafimczyk, *Ostatni rajd pułkownika Mościckiego*, [online](#)

Dr hab. Teresa Gardocka, prof. SWPS w Warszawie; dr Łukasz Majewski, *Jeńcy wojenni w wojnie polsko-bolszewickiej. Refleksje na tle (nie) stosowania międzynarodowego prawa konfliktów zbrojnych*

Przerwa kawowa 17.05- 17.30

Część III (godz. 17.30 – 18.00)

Traktat ryski w kontekście polityki europejskiej (moderator: dr hab. Aleksander Smalianczuk, prof. Instytutu Sławistyki PAN, prof. wizytujący Uniwersytetu Warszawskiego)

Prof. dr hab. Mikołaj Miazga, *Kształtowanie się wersalsko-ryskiego systemu stosunków międzynarodowych i miejsce w nim Białorusi*, [online](#)

Dr Alena Dubrouka, *Stanowisko Wielkiej Brytanii wobec wojny polsko-sowieckiej i traktatu ryskiego*, [online](#)

Część IV (godz. 18.00 – 18.30)

Traktat ryski: rokowania i nowa granica (moderator: prof. dr hab. Mikołaj Iwanow, Uniwersytet Opolski)

Dr hab. Piotr Cichoracki, prof. UW., *Nowa granica. Aspekty społeczne i polityczne funkcjonowania powiatów granicznych województw północno-wschodnich II RP w latach 1921–1922*

Dr Ihar Mielnikau, *Na „granicy cywilizacji”. Tragedia rodziny Druckich-Lubeckich z Nowego Pola*

Część V (godz. 18.30 – 19.20)

Konsekwencje społeczne i narodowościowe traktatu ryskiego. Sytuacja ludności polskiej w BSRS (moderator: dr hab. Adam Bobryk, prof. Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach)

Prof. dr hab. Mikołaj Iwanow, *In memoriam*.

Zamiast artykułu: Ks. prof. dr hab. Roman Dzwonkowski, *Traktat ryski w ocenie Zygmunta Łozińskiego, biskupa diecezji mińskiej i pińskiej*

Dr Andrzej Biały, *Polityka sowiecka wobec ludności polskiej w BSRS w świetle zobowiązań mniejszościowych w traktacie ryskim z 1921 roku*

Dr hab. Mariusz Kowalski, prof. PAN, *Struktura etniczna ziem zachodnich dzisiejszej Białorusi w świetle spisu ludności z 1921 roku*, [online](#)

Prof. dr hab. Waldemar Rezmer, *Dezercje żołnierzy Wojska Polskiego z obszaru Dowództwa Okręgu Korpusu nr III Grodno w latach dwudziestych XX wieku*

Mgr Gizela Chmielewska, *Trakt zdeptanej nadziei. Polscy uchodźcy z ziemi białoruskiej na Pomorzu i w Wielkopolsce – 1920 rok*, [online](#)

Część VI (godz. 19.20– 19.45)

Skutki złamania traktatu ryskiego przez ZSRS po 17 września 1939 r.: represje wobec obywateli II Rzeczypospolitej na ziemiach wcielonych w skład BSRS w latach 1939–1941 (moderator: prof. dr hab. Eugeniusz Mironowicz, Uniwersytet w Białymstoku)

Prof. dr hab. Uładzimir Snapkouski, *Wkroczenie wojsk sowieckich do Polski 17 września 1939 roku, a państwa zachodnie*, [online](#)

Mgr Andrzej Poczobut, *Członkowie KPP i KPZB w nowej rzeczywistości (1939–1941)*. Referat nie będzie wygłoszony z przyczyn niezależnych od Autora i organizatorów konferencji

Mgr Adam Hlebowicz, *Męczeńska śmierć ks. Henryka Hlebowicza w Borysowie w 1941 roku na tle działalności misyjnej Kościoła katolickiego we wschodniej Białorusi*

Kolacja - 20.00

DZIEŃ III – 5 listopada 2021 r., piątek

Miejsce obrad: Dom Kultury Polskiej w Wilnie, ul. Naugarduko 76

Część VII (godz. 10.00 – 10.40)

Działalność polskiego podziemia na północno-wschodnich ziemiach II RP i jego walka o granicę ryską (moderator: dr hab. Piotr Cichoracki, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego)

Dr Tomasz Łabuszewski, *Obwód AK-AKO-WiN Wołkowysk — 1944–1948*, [online](#)

Dr Kazimierz Krajewski, *Armia Krajowa na Polesiu*, [online](#)

Część VIII (godz. 10.40 – 11.30)

Rozszerzenie obszaru z ludnością etnicznie polską w ramach BSRS na skutek zmiany granic po II wojnie światowej. Rusyfikacja i sowietyzacja ludności polskiej w systemie sowieckim. Polityka władz białoruskich wobec mniejszości polskiej po rozpadzie ZSRS (moderator: dr Jarosław Książek, MSZ RP)

Dr hab. Adam Bobryk, prof. UPH w Siedlcach, *Pierestrojka a odrodzenie oświaty polskiej na Białorusi w świetle publikacji „Głosu znad Niemna”*

Prof. dr hab. Eugeniusz Mironowicz, *Polska mniejszość narodowa w warunkach zmieniających się koncepcji polityki wewnętrznej Republiki Białoruś (1990–2010)*

Dr hab. Arkadiusz Czwołek, prof. UMK w Toruniu, *Polityka władz Polski wobec Związku Polaków na Białorusi w latach 2016–2017*

Dr Helena Giebień, *Polityka władz białoruskich wobec mniejszości polskiej na Białorusi w ostatnim dziesięcioleciu*

Przerwa kawowa – 11.30 – 12.00

12.00 – 12.45 — **Debata końcowa „Białoruś we współczesnej polityce Polski i Litwy: działania parlamentów”**

Uczestniczą:

– Małgorzata Gosiewska – wicemarszałek Sejmu RP

– Paulius Saudargas – wiceprzewodniczący Seimasu Litwy

12:45 — **Podsumowanie obrad V edycji konferencji**

– głos zabierają dr hab. Tadeusz Gawin (online), dr Jarosław Książek, dyr. Jan Malicki dr h. c.

13:00 — **zamknięcie konferencji**

Obiad 13.30